

**OPO – Organisasjonen
mot politisk overvåking**
Postboks 628 Sentrum
0106 Oslo
Telefon 900 19 985
e-post: overvak@opo.as
Bank giro 0537.51.98403
<http://home.no.net/overvak/>

Medlemsbulletin nr. 1/2006

- Leder – PSTs nye fiendebilde
- Årsmøtet 18. januar 2006 – referat
- Arbeidsplan 2006
- Permanent innsynslov – OPOs brev til Justisdepartementet
- Terrorlister og overvåking – pressemelding
- OPOs styre og arbeidsutvalg 2006

Kjære medlem

Vi hadde et bra årsmøte 18. januar 2006 der vi konstaterte at OPOs økonomi er tilfredsstillende – men at det ville vært rom for betydelig mer aktivitet dersom alle betalte medlemskontingenten sin på 200 kroner i tide.

Vi ber deg derfor betale kontingenten (og eventuelt ekstra bidrag) nå, og dermed være med og gjøre ditt til at vi kan få forgang i de oppgavene vi har satt oss for 2006.

Du kan benytte vedlagte giro eller nettbank. Men *pass i alle tilfelle på å markere tydelig hvem du er som avsender og betaler.*

Verver du en bekjent eller to, er det strålende!

Med vennlig hilsen
Kjell Horn, leder

PSTs nye fiendebilde

For noen dager siden kom en ”gladmelding” fra Politiets sikkerhetstjeneste (PST) ved etatens sjef, Jørn Holme: Den nye, og mest truende kilden til terrorisme finnes nå i *gruppen* annen- og tredjegerasjons innvandrere. Ungdom som for manges vedkommende faller utenfor samfunnet på tross av at de er født i Norge og har sitt norske statsborgerskap på plass. Naturlig nok søker disse sammen i grupper og danner bestemte miljøer, og disse er, ifølge PST-sjefen, sannsynlige rekrutteringskilder for terrorhandlinger. Følgelig må miljøene – og enkeltindividene som sokner til dem – overvåkes.

Vi spør oss da: Har den moderne overvåkingstjenesten PST intet lært av de feilgrepene som ble gjort av dens forgjenger POT? Ser ikke Jørn Holme og hans kolleger det både etisk, juridisk og politisk uholdbare i igjen å starte overvåking av *miljøer* (og da med betydelig mer sofistikerte metoder enn i ”gamle dager”)?

I 1948 ga Einar Gerhardsen med sin tale i Kråkerøy Arbeidersamfunn startsignalet til overvåking av *gruppen* organiserte kommunister (medlemmer av NKP). Dette ble så fulgt opp med overvåking av andre på grunn av annen *gruppetilhørighet* – AKPere generelt, medlemmer av diverse solidaritetsbevegelser og så videre. Allerede på 1960-tallet reagerte Per Borten, som statsminister, på den ulovlige overvåkingen som ble drevet i regi av POT. Men det skulle gå hele tretti år før Stortinget oppnevnte en undersøkelseskommissjon – Lundkommissjonen – som hadde som mandat å utrede forholdene rundt POTs virksomhet. 28. mars 1996 – for ti år siden nå – forelå rapporten som var en knusende dom over POTs virksomhet. Stortinget innså at det var behov for å rydde opp i uretten som var begått mot tusener av uskyldige nordmenn – mennesker som ikke hadde gjort seg skyldig i annet enn å tilhøre organisasjoner og grupper som jobbet lovlig politisk, men som hadde et avvikende syn på hvordan samfunnet burde utvikle seg, enn det etablerte flertallet. ”Lov om begrenset innsyn i overvåkingspolitiets arkiver og registre” ble vedtatt 4. mars 1999. Den trådte i kraft 1. januar 2000, og for å sørge for at loven skulle få noen effekt, ble det satt ned et utvalg, det såkalte Innsynsutvalget.

For å støtte de ulovlig politisk overvåkede stiftet en gruppe av dem selv ”Organisasjonen mot politisk overvåking” i 2001, og OPO hadde som et viktig delmål å utvirke at Stortinget kom med en unnskyldning overfor dem som var rammet av POTs aktivitet.

Den 19. mai 2005 nådde OPO dette målet i og med at Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité i sin årsrapport tok inn følgende formulering, som ble tatt til etterretning i Stortinget:

Stortinget ønsker å uttrykke en beklagelse overfor de personer som tidligere har vært urettmessig overvåket av Politiets overvåkningstjeneste, slik det ble avdekket av Lundkommissjonen.

Det er nå det er tid for å gjenta spørsmålet fra innledningen: Har det moderne PST ikke lært noe av POTs feilgrep? Skal igjen norske borgere (og eventuelt andre) gjøres til gjenstand for overvåking på grunn av sosial, ideologisk, kulturell, etnisk, religiøs eller annen *gruppetilhørighet*? Vi tviler egentlig ikke på at det allerede foregår. Men vi ber likevel de som har instruksmyndighet over overvåkingstjenesten om å gå gjennom fortidens synder og prøve å lære av dem.

Kjell Horn

Referat fra OPOs årsmøte, avholdt 18. januar 2006

OPOs leder Kjell Horn ønsket velkommen og refererte Åge Fjelds hilsen til OPO og takket ham for hans innsats i forbindelse med "unnskyld"-saka.

Innkallingen til OPOs fjerde ordinære årsmøte ble godkjent. Dog ble det savnet annonsering i Klassekampen, Ny Tid og Friheten, samt oppdatering på OPOs hjemmesider.

Kjell Horn og Tor Bernhardsen ble foreslått som hhv. møteleder og referent. Forslaget ble vedtatt.

Det var 17 medlemmer til stede, inklusive arbeidsutvalget.

1. Årsmelding 2005

Årsmeldingen for 2005 var sendt medlemmene på forhånd. Kjell Horn gikk gjennom meldingen punktvis. Kommentarer og etterfølgende innspill:

- 3.3. "Ett liv mellom to permer". Raanes og Hasås' bokprosjekt beregnes avsluttes våren 2007, samtidig med Innsynsutvalgets avslutning.
- 3.4 Arbeidsprogrammet.
  - 1.7 er omformulert fra 2005 på grunn av saksfeil.
  - 2.1 "Unnskyld"-saka ansees som avsluttet, men OPO bør fortsatt jobbe for å gjøre Stortingets unnskyldning kjent
  - 2.2 Oppfordre Justisministeren til å instruere Innsynsutvalget til å se mer romslig på innsyn til nærstående
  - 3.3 OPO trenger ideer på navn som kan jobbe med innsyn i militær etterretning
- 4.1 Det er Sør-, Vest- og Nord-Norge som ikke er representert i OPOs styre.

Årsmeldingen ble tatt til etterretning.

2. Regnskap og melding fra revisor/Budsjett

Regnskapet ble lagt fram på møtet og gjennomgått av kasserer Geir Hovland. Revisor Eigil Norli leste opp revisors erklæring som anbefaler at regnskapet godkjennes. Regnskapet med resultat kr 24.875,14 i overskudd ble godkjent.

Det foreslåtte budsjett ble endret med + kr 2.000 til Leie av lokaler og +kr 2.000 til reiseutgifter. Budsjett med underskudd på -6.150 kr ble vedtatt. Det er ikke budsjettert med offentlig støtte, men søknader vil bli sendt til departementet og Fritt Ord. Eventuelt underskudd ved uteblitt offentlig støtte dekkes fra OPOs egenkapital.

3. Arbeidsprogram

Arbeidsprogram for 2006 var sendt ut sammen med innkallingen. Dette var mer eller mindre identisk med programmet for 2005. Kjell Horn gikk igjennom forslaget med følgende kommentarer og innspill :

- 1.3 Samarbeide med innvandrere/minoritetsmiljøer som er mest utsatt for dagens overvåking. Dette kan bidra til å øke OPOs nedslagsfelt.
- 1.4 Forslag om å tilby gjesteforeleser om politisk overvåking til jurist- og journalistutdanninga.
- 1.5 Henstille til forbundene og de lokale Samorgene om å ta med parole om politisk overvåking 1.mai istedenfor egen seksjon. Tema for 2006 bør være terrorlistene.

- 1.7 Endret etter informasjon fra Per Maurseth
- 2.1 OPO bør jobbe for å gjøre Stortingets unnskyldning bedre kjent
- 3.5 Kvenske/finske miljøer bør også med.

Forslag til arbeidsprogram ble vedtatt med innkomne innspill. AU fikk i oppgave å redigere inn innspillene.

4. Vedtekter

Det var ikke innkommet noen forslag til endring av vedtektene, så de ble vedtatt som de er.

5. Innkomne forslag

Det var ikke innkommet noen forslag. AU hadde laget et forslag til pressemelding fra Årsmøtet om ”Terrorlister og overvåking”. Etter en del diskusjon med mange gode forslag til endringer, ble det vedtatt å sende ut en pressemelding. AU fikk i oppdrag å redigere inn alle forslag i den endelige pressemeldingen.

6-8. Valg

Valgkomitéens leder, Kjell Bygstad, presenterte valgkomitéens forslag

Valgkomitéens forslag ble vedtatt uendret og enstemmig. AU og styre med varamedlemmer fikk følgende sammensetning:

Arbeidsutvalget: Kjell Horn (leder), Tor Bernhardsen, Åsmund Langsether, Geir Hovland.

Styremedlemmer: Erling Folkvord, Berit Rusten, Peder Martin Lysestøl, Unni Hagen, Gro Standnes, Torgny Hasås, Knut H. Olsen, Dag Norum

Varamedlemmer: Kjell Bygstad, Ivar Nygaard.

Revisorer: Eigil Norli, Dag Tangen.

Valgkomité: Kjell Bygstad, Unni Hagen, Ivar Nygaard.

Følgende forslag fra valgkomitéen, med tilleggsforslag fra salen, ble enstemmig vedtatt for 2006: *Årsmøtet gir styret fullmakt til eventuelt å supplere seg sjøl eller supplere arbeidsutvalget.*

OPOs leder, Kjell Horn, takket alle avtroppende styremedlemmer for innsatsen

Årsmøtet sluttet ca. kl 19:00.

Referent, Tor Bernhardsen

ARBEIDSPROGRAM 2006 – OPO

1. Komme antidemokratiske tiltak i forkjøpet

- 1.1 Fordele oppgaver mellom styremedlemmene ut fra den enkeltes kompetanse og motivasjon. Bl.a. fast fordelte observasjons- og rapporteringsoppgaver.
- 1.2 Utnytte dette til også å utvide det politiske kontaktnettet (herunder få våre saker inn i partiprogrammer).
- 1.3 Knytte oss nærmere til aktiv *ungdom, innvandrere- og minoritetsmiljøer og brede folkelige bevegelser* (antiglobaliseringsbevegelsen) ved bl.a. å vektlegge de store internasjonale overvåkingssystemene. Oppfordre politiske ungdomsorganisasjoner til å ta inn et eget punkt i sine arbeidsprogram om ”kamp mot politisk overvåking”. Mer målretta *verving*.
- 1.4 Prioritere deltakelse i den offentlige debatten, og delta som høringsinstans ved lovendringsforslag og andre høringssaker som er relevant for OPO.
- 1.5 Tilby gjesteforelesninger og foredragsholdere til ulike utdanningsinstitusjoner og foreninger (blant annet jurist- og journalistutdanningen).
- 1.6 Ta de nødvendige kontakter til LO i forbindelse med *1. mai*.
- 1.7 Sikre rutinene rundt hjemmeside og annen informasjon (ekstern og intern).
- 1.8 Arbeide for en permanent innsynslov, og knytte dette til et krav om en fast nedgraderingsordning for de hemmelige tjenestene.
- 1.9 Arbeide for at nødvendig overvåking av miljøer som planlegger straffbare handlinger, skjer ved metoder som ivaretar borgernes rettssikkerhet, og i overensstemmelse med rettsstatens normer.
- 1.10 Hvis vi har økonomi til det (reisepenger), må vi styrke kontakten med de samiske, kvenske og finske miljøene både nordpå og i Oslo.

2. Bidra til å løse problemer fra fortida for den enkelte:

- 2.1 Arbeide for å gjøre Stortingets unnskyldning kjent for allmennheten.
- 2.2 Støtte til medlemmer i innsyns- og erstatningssaker, krav om utvidede rettigheter for overvåkede og deres familier, og fortsette arbeidet med å få offentlig tilskudd til dette arbeidet.
- 2.3 Arbeide for at det gis økonomisk erstatning til personer som har vært utsatt for ulovlig politisk overvåking som står i rimelig forhold til de påkjenninger og den skade som er påført dem.
- 2.4 Arbeide for nedgradering og rett til innsyn i mappene etter 1977.

3. Sikre historisk materiale

- 3.1 Utarbeide *innledning* med historikk fra beredskapslovene til terrorlovene, og tilby dette til fagforeninger og andre fora. (Utvidelse av allerede utarbeidet materiale om 1977-instruksen og våre høringsuttalelser om NOU 2003:18 og NOU 2004:6.)
- 3.2 Arbeide for å sikre det historiske materialet som finnes i mappene, ved at dette oppbevares i Riksarkivet. Arbeide for igangsettelse av forskningsprosjekt av dette materialet.
- 3.3 Se om vi kan finne noen som kan arbeide med spørsmålet om innsyn i militære arkiver. Det kan saktens finnes noen som allerede har en del innsikt i dette.
- 3.4 Vurdere muligheten for å komme i bedre kontakt med forskningsmiljøer som arbeider med vår type spørsmål. Det er viktig å framskaffe ny kunnskap. (F. eks. om samarbeidet med andre lands tjenester og betydningen av det.) Det kan dessuten styrke oss der det vil trenge uttalelser/initiativ, lovforslag o.l.

*****

Forøvrig vil arbeidet i styre og arbeidsutvalg konsentrere seg om løpende saker som er forankra konkret i formålsparagrafen, og den er det ingen endringer i.

**OPO – Organisasjonen
mot politisk overvåking**
Postboks 628 Sentrum
0106 Oslo
Tlf. 900 19 985
e-post: overvak@opo.as
Bank giro 0537.51.98403
<http://home.no.net/overvak/>

Oslo 11.01.06

Justis- og politidepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Att. Justisminister Knut Storberget.

PERMANENT INNSYNSLOV.

Organisasjonen mot politisk overvåking, OPO, ber med dette Justisministeren utrede spørsmålet om det bør innføres en permanent innsynslov til avløsning av den midlertidige loven om begrenset innsyn i Overvåkingspolitiets arkiver og registre av 17. september 199 nr. 73.

Gjennom vårt arbeid med innsynssaker og erstatningssaker har vi konstatert at brudd på instruks og lovbestemmelser var en utbredt praksis fra POTs side over flere 10-år. Det samme inntrykk bekreftes gjennom Lund-kommisjonens innstilling. Dette skjedde til tross for at det har vært opprettet kontrollorganer, sammensatt av personer som forutsetningsvis skulle ha allmenn tillit hos offentligheten. Kontrollen har like fullt vist seg ikke å virke etter sin hensikt. Det synes å ha oppstått for tette bånd mellom POT og kontrollorganene.

Dette gjenspeiler at POTs virksomhet reiser vanskelige rettssikkerhetsspørsmål og vanskelige avveininger mellom personvern og behov for overvåking. OPOs syn er at hensynet til borgernes rettssikkerhet og personvern bare kan ivaretas gjennom at offentligheten ved en permanent ordning sikres innsyn i de arkiver som opprettes i samband med overvåkingsinngrep. Dette vil kunne hindre at det oppstår ukulturer i form av brudd på lovverk og instruks.

Erfaringene fra den midlertidige Innsynsloven fra 1996 vil være et viktig element ved en slik utredning. Etter OPOs syn har denne loven spilt en svært positiv rolle i norsk rettspleie. Den har vært viktig for å gi en oppreisning til personer og grupper som har vært urettmessig overvåket.

Men loven har også medført at det har blitt satt et nødvendig kritisk søkelys på POTs virksomhet. Det må være viktig for Justisdepartementet å ha en overvåkings- og sikkerhetstjeneste som oppfyller de oppgaver som virkelig er viktige for rikets sikkerhet og ikke befatter seg saker ut fra foreldete politiske oppfatninger.

En permanent innsynslov vil dermed også kunne bidra til en mer effektiv tjeneste, på samme måte som offentlighet i andre deler av forvaltningen har vært et ubetinget gode.

På denne bakgrunn ber OPO om at justisministeren tar initiativ til å utrede spørsmålet om en permanent lov om innsyn i arkivene til Politiets sikkerhetstjeneste.

Med vennlig hilsen
for OPO

Geir Hovland

**OPO – Organisasjonen
mot politisk overvåking**
Postboks 628 Sentrum
0106 Oslo
Tlf. 900 19 985
e-post: overvak@opo.as
Bankgiro 0537.51.98403
<http://home.no.net/overvak/>

Oslo 25. januar 2006

PRESSEMELDING – TERRORLISTER OG OVERVÅKING

Organisasjonen mot politisk overvåking (OPO) støtter at norske myndigheter avviser å anvende EUs terrorliste i bekjempelsen av internasjonal terror, men støtter seg på FNs liste.

I det internasjonale samfunnet opereres det etter 11. september 2001 med to sett såkalte *terrorlister*. Den ene er utarbeidet av FN og begrenser seg til personer med antatt tilknytning til Taliban og Al Qaida. Den andre, EUs, er inspirert av USA og omfatter en rekke organisasjoner og enkeltpersoner som har det til felles at de heller kan karakteriseres som frigjøringsbevegelser enn som terrororganisasjoner.

Etter 11. september 2001 har USAs terrorbegrep ført til store demokratiske tilbakeskritt i verden. Det er nok å minne om fangene på Guantamobasen som USA holder fanget på fjerde året uten lov og dom.

Utenriksdepartementet har begrunnet sin holdning slik: «EUs liste vil kunne vanskeliggjøre Norges rolle som nøytral tilrettelegger i ulike fredsprosesser.» OPO vil ikke vurdere regjeringens argumentasjon. Beslutningen fra regjeringen er like fullt gledelig fordi FNs liste ikke i samme utstrekning legitimerer den grad av politisk overvåking av enkeltpersoner og organisasjoner som støtter ulike frigjøringsbevegelser.

Det er også viktig for rettssikkerheten i Norge at norske domstoler ved anvendelsen av norsk straffelov ikke legger EUs USA-inspirerte liste til grunn ved avgjørelsen av hva som skal defineres som terrorisme.

For OPOs arbeidsutvalg

Kjell Horn
Leder

Styret i OPO 2006

Arbeidsutvalget:

Kjell Horn (leder), Skovveien 7, 0257 Oslo. Tlf (p) 22 44 18 58 (m) 906 13 595,
e-post: kjell.horn@oslo.online.no

Geir Hovland, H. N. Hauges v. 39 A, 1523 Moss, Tlf (a) 22 42 62 00, (p) 69 25 14 38,
(m) 930 56 207, (f) 22 33 31 84, e-post: ghov@juridicom.org og gei-ho@online.no

Tor Bernhardsen, Grevlingv. 64 A, 0595 Oslo, Tlf (p) 22 25 84 69, (a) 22 00 77 90,
(m) 908 86 708, e-post: tor.bernhardsen@gramo.no

Åsmund Langsether, Kurlandstien 8 i, 1052 Oslo, Tlf (m) 911 93 886, e-post: aa-langs@online.no

Styremedlemmer:

Erling Folkvord, Haakons g. 11 B, 0652 Oslo. Tlf (p) 22 68 69 97 (m) 415 10 303,
e-post: erfolk@online.no

Berit Rusten, Innherredsvegen 2 A, 7014 Trondheim, Tlf (p) 73 53 56 56, e-post: beritru@frisurf.no

Peder Martin Lysestøl, Steinberget 5, 7018 Trondheim, Tlf (p) 73 51 29 22, (a) 73 55 93 63,
e-post: peder.lysestol@ahs.hist.no

Unni Hagen, Ribstonv. 27 B, 0585 Oslo, Tlf (p) 22 65 57 54, (a) 23 06 26 16, (m) 480 03 817, (f) 23
06 25 20, e-post: unni.hagen@fagforbundet.no

Gro Standnes, Svartdalsveien 33, 0678 Oslo, Tlf (p) 22 57 27 16, e-post: gro.standnes@hio.no

Torgny Hasås, Langg. 17, 0566 Oslo, Tlf (m) 918 79 767, e-post: torgny@gruner.no

Knut Hartmann Olsen, Karl Johans gt. 8. 0154 Oslo, Tlf (?) 22 33 27 96, e-post: knut@nkp.no

Dag Norum, Ridehusgata20, 1606 Fredrikstad, Tlf/faks (?), e-post: dagnoru@online.no

Varamedlemmer:

Kjell Bygstad, Grinistubben 2, 1820 Spydeberg, Tlf (p) 69 83 87 51, (f) 69 83 87 30,
e-post: kjellbyg@frisurf.no

Ivar Nygaard, Norderhovg. 26, 0654 Oslo, Tlf (p) 22 68 33 34, (m) 900 19 597
e-post: ivar_nygaard@hotmail.com